

Täysistunto

Torstai 2.6.2022 klo 16.00—18.54

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 46/2022 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 3/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 3/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskusteluun, edustaja Elo.

Keskustelu

18.10 **Tiina Elo vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on ympäristövaliokunnan mietintö hallituksen esityksestä laeiksi jätelain ja Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain muuttamisesta. Esittelen nyt asian valiokunnan puheenjohtaja Sipilän ollessa estynyt.

Tällä lailla siis muutetaan jätehuoltorekisteriin hyväksymisen edellytyksiä. Jatkossa velvollisuus hakea hyväksymistä jätehuoltorekisteriin kohdistettaisiin myös Suomen ulkopuolelle sijoittuneisiin jätteen kuljettajiin ja välittäjiin, joiden toiminta ulottuu Suomeen. Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueelle sijoittuneet jätteen kuljettajat, jotka on rekisteröity sijoittumismaansa vastaavaan jätehuoltorekisteriin, hyväksyttäisiin vastavuoroisuuden perusteella. Kotimaisten jätteen kuljettajien hyväksymisen edellytyksenä olisi liikennelupa. Ja toiminnanharjoittajan, jonka toiminta ei edellytä liikennelupaa tai joka on sijoittunut Euroopan talousalueen ulkopuolelle, olisi oltava luotettava. Kotimaisten toiminnanharjoittajien luotettavuus puolestaan selvitettäisiin Harmaan talouden selvitysyksikön laatimien velvoitteidenhoitoselvitysten perusteella. Näiden ehdotettujen muutosten tavoitteena on varmistaa, että vaatimustaso olisi mahdollisimman yhdenmukainen eri toimijoilla, ja sen lisäksi tarkoitus on torjua harmaata taloutta.

Tätä varten perustettaisiin kaksi uutta julkista tietopalvelua. Jätehuoltorekisteriä koskevassa tietopalvelussa julkaistaisiin jätteen kuljettajat ja välittäjät, joilla on oikeus harjoittaa ammattimaista jätteen kuljettamista tai välittämistä Suomessa. Tuottajarekisterin tiedoista perustettaisiin tietopalvelu, josta voisi tarkistaa tuottajarekisteriin hyväksytyt tuottajat ja tuottajayhteisöt sekä niiden jäsenet. Näillä tietopalveluilla parannettaisiin tiedon-saantia rekistereihin hyväksytyistä toiminnanharjoittajista.

Lisäksi perustettaisiin uusi rekisteri jätteiden siirtoasiakirjojen tiedoista, ja tällä rekisterillä pantaisiin osaltaan täytäntöön EU:n lainsäädännön vaatimuksia vaarallisen jätteen ja pysyviä orgaanisia yhdisteitä sisältävän jätteen jäljitettävyydestä ja valvonnasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2022 vp

Lisäksi tämän esityksen tavoitteena on tehdä yleisestä tietosuojasetuksesta ja henkilötietojen suojaa koskevasta kansallisesta lainsäädännöstä ja perustuslakivaliokunnan uusimmasta tulkintakäytännöstä johtuvat täydennykset jätelain rekisterisääntelyyn. Samalla pyritään selkeyttämään rekisterinpitäjien vastuita ja parantamaan luonnollisten henkilöiden tietosuojaa.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys toteuttaa osaltaan hallitusohjelman tavoitetta vahvistamalla Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä. Ympäristövaliokunta pitää tähän esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia hyvinä ja kannatettavina, mutta päätti saamansa selvityksen ja talousvaliokunnan lausunnon perusteella ehdottaa muutamia pieniä täsmennyksiä lakiehdotuksiin.

Valiokuntakäsittelyssä kannettiin huolta siitä, että jos siirtoasiakirjarekisteriä ei saisi otettua käyttöön ennen lain voimaantuloa, alkaisi tiedonsiirtoon liittyvien velvoitteiden laiminlyönnistä saada laiminlyöntimaksua. Tähän valiokunta toteaa, että tämä lakiehdotukseen sisältyvä rekisteri on jatkumo toimijoiden velvollisuudelle laatia siirtoasiakirjat sähköisinä ja sen avulla toimeenpannaan jo voimassa olevat jätedirektiivin säännökset. Tämän rekisterin avulla toimeenpantava jätedirektiivimuutos on tullut voimaan jo kesällä 2018, ja sen edellyttämät lainsäädäntömuutokset olisi tullut panna kansallisesti täytäntöön jo 5. päivään heinäkuuta 2020 mennessä. Eli tieto tämän rekisterin tulosta on ollut olemassa jo pitkään, ja toimijoita on informoitu uusista velvollisuuksista ja rekisterin käyttöön otosta sekä pyritty löytämään ratkaisuja tiedonsiirtoon liittyviin haasteisiin. Vielä totean, että tämä tiedonsiirron toteuttaminen toimijoiden järjestelmistä tähän rekisteriin ei tarkoita kokonaan uuden järjestelmän luomista, vaan on olemassa olevien tietojärjestelmien päivittämistä. Ja koska tätä asiaa on valmisteltu käyttäjien kanssa, niin valiokunta päätyi siihen, että ei ole syytä viivästyttää tämän rekisterin käyttöönottoa tästä hallituksen esityksestä, joka on 1.9.2022, mutta näiden laiminlyöntimaksujen osalta päädyimme kuitenkin esittämään, että se otetaan käyttöön vasta vuoden 23 alusta ja näin mahdollistetaan toimeenpannon alkuvaiheessa neuvova ja opastava viranomaistoiminta ilman, että virheisiin liittyy heti maksuseuraamuksia.

Arvoisa puhemies! Tässä keskeiset huomiot hallituksen esityksestä sekä ympäristövaliokunnan mietinnöstä, joka oli yksimielinen. Tämä jätelain muuttamista koskeva lakiehdotus liittyy vuoden 22 toiseen lisätalousarvioesitykseen, ja se on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Kiitoksia esittelystä. — Ja edustaja Mäkelä.

18.15 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tämä esitys jätelain muuttamisesta vaikuttaa varsin tekniseltä, ja sitä tuskin kukaan erityisemmin vastustaa. Hieman kuitenkin ihmettelen sitä, miksi näinkin yksinkertaisen asian muuttaminen vaatii näin paljon tekstiä, selvityksiä, lausuntoja, määritelmiä. Siellä oli monta kappaletta esimerkiksi tämän esityksen ihmisoikeusvaikutuksista, mikä on aika hämmäntävää, että ei ihkemkään, että tässä maassa ei saada asioita muutettua, kun tällaiset selvitykset ovat tarpeen.

Se jäi hieman auki, onko tällä rekisterillä, mistä tässä puhutaan, jotain kustannusvaikutuksia. Eli osittain siihen tuli vastaus, että se liittyy olemassa oleviin järjestelmiin ja niiden päivittämiseen, mutta itse tietojärjestelmien parissa joskus työskennelleenä tiedän, että joskus sellainen päivittäminenkin saattaa aiheuttaa joitain kustannuksia, enkä äkkiseltään löytänyt hallituksen esityksestä enkä valiokunnan mietinnöstä selvitystä kustannuspuolesta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2022 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 46/2022 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.